

SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU (TCK md. 220)

Araş. Gör. Aykut Ersan*

1. GİRİŞ

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Topluma Karşı Suçlar"ı düzenleyen üçüncü kısmının "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlığını taşıyan beşinci bölümünde yer alan 220. maddesinde düzenlenmiştir.

Bu suç, örgütlü veya organize suçlar olarak adlandırılan suçlara ilişkin yeni ve temel bir suç tipi olarak TCK'de yerini almıştır. Çalışmamızda bu suçun unsurları incelenecek, özellikle de doktrinde tartışmalı olan noktalar üzerinde Yargıtay kararlarına da değinilerek açıklamalarda bulunulacaktır. Çalışmanın son bölümünde, *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu bakımından TCK md. 221'de düzenlenmiş bulunan etkin pişmanlık düzenlemesine de değinilecektir.

2. GENEL OLARAK

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ve yan ceza kanunlarında, iki veya daha çok kişinin henüz bir suç işlemeyen evvel, ancak suç işlemek amacıyla bir araya gelmeleri bakımından çok sayıda suç tipi öngörülmüştü. Bu açıdan, örneğin silahlı çete (765 sayılı TCK md. 168), gizli ittifak (765 sayılı TCK md. 171), suç işlemek amacıyla teşekkül kurmak (765 sayılı TCK md. 313), suç için anlaşma (765 sayılı TCK md. 264/3, 402/11), çıkar amaçlı suç örgütü (4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu md. 1) gibi suç örgütleri açısından söz konusu olabilecek çok sayıda farklı tanım bulunmaktaydı. Yine uyuşturucu madde ticareti veya kaçakçılık gibi suçlarda, iki veya daha fazla kişinin salt bu suçları işlemek üzere anlaşmış olmaları teşekkül sayılmaktaydı¹. Böylesi bir durumda da, hangi suç örgütü tipinin hangi koşullarda oluşacağı ve bunların birbirinden ayrılması ciddi sorunlar yarattığı gibi, suçta iştirak kurallarının uygulama alanı daralmakta ve belirsizleşmekteydi. Bundan başka, bir suç örgütünün oluşumu için o kadar çok sayıda seçimlik ve belirsiz şekildeki içerik, amaç ve yöneme yer verilmekteydi ki, meşru amaçlı örgütlenmeler ile suç örgütleri yapılanmaları arasındaki sınırın belirlenmesi dahi zaman zaman mümkün olamamaktaydı. Ayrıca, suç örgütü tiplerinin fazlaca ve bu açıdan belirsiz olması nedeniyle, bu tarz suçlar için öngörülen özel soruşturma ve muhakeme yöntemlerinin uygulama alanının genişlemesi gibi problemler de

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı.

¹ Bkz.: Sulhi Dönmezer, "Türkiye'de Organize Suçlulukla Mücadelenin Esasları", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Armağanı**, Yıl: 1, S.: 1, 2002, s. 13 vd.; Cihan Kavlak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 256 vd..

söz konusu olabilmekteydi². Tüm bu hususlar, her şeyin de ötesinde aslında hukuk güvenliğine ve belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaktaydı³.

Bu nedenle, örgütlü veya organize suçlulukla ilgili suç tiplerinin uygulanma koşullarındaki belirsizliklerin doğurduğu sorunların giderilmesi için, Türk ceza hukuku reformu kapsamında gerek maddi ceza hukuku gerekse ceza muhakemesi hukuku alanında köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu bağlamda da, maddi ceza hukuku açısından büyük önem arz edecek şekilde, tüm örgütlü veya organize suç durumları için temel bir suç tipi olarak *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu düzenlenmiştir⁴.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, 765 sayılı TCK, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve diğer bazı kanunlarda yer alan örgütlü veya organize suç tiplerine karşılık olmak üzere oluşturulmuş temel bir suç tipidir. Bu şekilde, gerek 765 sayılı TCK'de gerekse yan ceza kanunlarında dağınık bir biçimde yer alan farklı suç örgütü tiplerine ilişkin hükümler, 5237 sayılı TCK'nin 220. maddesinde tüm hukuk düzeni açısından temel bir suç tipi olacak şekilde sistematik ve unsurları somutlaştırılmış olarak düzenlenmiştir⁵. Anılan düzenleme şu şekildedir:

“Suç işlemek amacıyla örgüt kurma

Madde 220- (1) Kanununun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurmalar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

(5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

(6) (Değişik: 2/7/2012 – 6352/85 md.) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

(7) (Değişik: 2/7/2012 – 6352/85 md.) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardım niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.

² Adem Sözüer v.d., “Tartışmalar”, **Avrupa Birliği'ne Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele: Panel 5 Ekim 2001: Bildiriler ve Tartışmalar**, İstanbul, Beta Yayınları, 2002, s. 76.

³ Adem Sözüer, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları”, **Avrupa Birliği'ne Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele: Panel 5 Ekim 2001: Bildiriler ve Tartışmalar**, İstanbul, Beta Yayınları, 2002, s. 68.

⁴ Ceza muhakemesi hukuku alanındaki değişikliklere ilişkin olarak bkz.: Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, **Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, 11. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 1063 vd..

⁵ Ahmet Gökcen, “Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)”, (Çevrimiçi) <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/118.doc>, 17 Ağustos 2010, s. 14.

(8) Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

3. SUÇLA KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuyla korunan hukuksal değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliğinin ve barışının bozulması durumunda, toplumdaki kişilerin barış içinde ve güvenli bir biçimde yaşama hakkı ihlal edilmiş olacaktır⁶. Suç işlemek amacıyla örgüt kurulması sonucunda, toplumda hâkim olan hukuk düzeni ile birlikte, barışçıl ve adil toplum düzeni önemli bir tehlikeye maruz bırakılmaktadır. Bu şekilde de kamu düzeni ihlal edilmektedir⁷.

4. SUÇUN UNSURLARI

4.1. Maddî Unsur

Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesi ile, kanun koyucunun suç olarak tanımladığı fiilleri işlemek için örgütün kurulması veya yönetilmesi, örgüte üye olunması ve örgütün propagandasının yapılması fiilleri cezalandırılmaktadır.

Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek, 1. fıkradaki maddî unsuru oluşturmaktadır. Madde metnindeki “...örgüt kuranlar veya yönetenler...” ifadesi, burada seçimlik hareketli bir suçun olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla bu seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılmış olması, söz konusu suç tipinin aynı zamanda örgütü yöneten kişi ya da örgütü yöneten kişinin aynı zamanda örgütü kuran kişi olması gerekmektedir⁹. 765 sayılı TCK'nin “Cürüm işlemek amacıyla teşekkül oluşturanlar” başlıklı 313. maddesinde ise, cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlar ile teşekkülün yöneticilerine farklı fıkralar kapsamında ceza verilmesi öngörülmüştü¹⁰.

Örgüt kurmak, bir organizasyonun en azından temel unsurlarıyla meydana getirilmesini gerektirmektedir. Bu açıdan belirtilebilir ki, örgüt kurmak, örgütün oluşumuna sevk edici veya bu konuda belirleyici davranışlara katılarak fiilî bir birleşmenin meydana getirilmesidir. Örgütün kurulmasına katılanların rolü, öncülük etme biçiminde olabilir. Aynı şekilde, örgüt kurma iradesiyle, kurulma sürecine etkide bulunucu diğer davranışları da bu çerçevede kabul etmek gerekir¹¹. Örgüt yöneticisi ise, örgütün iç yapılanmasına göre örgütü ve örgüt üyelerini işbölümü, koordinasyon şeklindeki davranışlarla sevk ile idare etmeye yetkili kimsedir. Bu noktada, örgüt yapılanmaları içinde, örgüt içindeki hiyerarşik yapı çerçevesinde somut olayda inisiyatif alıp verme yetkisi,

⁶ Ali Parlar, Muzaffer Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, 2. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2008, s. 3246.

⁷ Urs Kindhäuser, **Strafgesetzbuch Lehr- und Praxiskommentar (LPK-StGB)**, 4. bs., Baden-Baden, Nomos, 2010, § 129 - Kn. 1; Theodor Lenckner, Detlev Sternberg-Lieben (Bölüm yazarları), **Strafgesetzbuch Kommentar**, Yay. Haz.: Adolf Schönke, Horst Schröder v.d., 28. bs., München, Verlag C.H. Beck, 2010, § 129 - Kn. 1.

⁸ Vesile Sonay Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, İstanbul, 2004, s. 373; Erkan Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2005, s. 91.

⁹ Kavlak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, s. 331.

¹⁰ Gökçen, “Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)”, s. 17.

¹¹ Kindhäuser, **LPK-StGB**, § 129 - Kn. 22; Lenckner, Sternberg-Lieben, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 12a.

örgüt yöneticisinin tespiti ile ilgili bir kriter olarak karşımıza çıkmaktadır¹². Ayrıca şu husus da belirtilmelidir ki, örgütün kurulması aşamasına katılmayan, ancak sonradan örgüte üye olan kimse örgüt yöneticisi sıfatını kazanırsa, bu durumda yine bu fıkra uyarınca sorumluluğuna gidilmelidir. Zira her örgüt yöneticiliği aslında bir örgüt üyeliği vasfını da içerisinde barındırdığından, bu durumda örgüt yöneticiliği üst kavram olarak cezalandırmaya kaynak teşkil etmektedir¹³.

Nitekim Yargıtay'ın "...Sanıkların Turgay O...'ın yönetiminde, Ramazan A...'nın yönlendirmesi ile yurt dışından temin edilen mağdurları fuhuş amaçlı pazarlamak için örgüt kurdukları, ... sanık Turgay'ın talimatları doğrultusunda sanık Ramazan'ın yabancı bayanlarla yurt dışı bağlantılarını kurup, uçak bileti, yol masraflarını karşılayıp, havaalanından kalacakları yerlere götürmek suretiyle, yer temin ettiği, sanıklar Bekir S... ve Muammer K...'ın yabancı uyruklu bayanların pazarlanması organizasyonunda yer alıp, "müşterilere" götürüp-getirilmelerinde örgüt adına hareket ettikleri, sanık İbrahim G...'ın fuhuş amaçlı Türkiye'ye getirilen bayanların Türkiye'de barınmalarını sağlamak amacıyla içerik itibarıyla doğru olmayan sahte ikametgah tezkereleri sağlayarak örgüt içinde yer aldığı, sanıklar Turgay O... ve Ramazan A...'nın liderliğinde kurulan örgütle sanıklar Bekir, Muammer ve İbrahim'in bir araya gelerek tam bir işbirliği, eylemleri paylaşım anlayışı içinde hareket ettikleri anlaşılması, sanıklar Turgay ve Ramazan'ın örgüt kurma ve yönetme, sanıklar Bekir, Muammer ve İbrahim'in örgüt üyesi olma suçundan dolayı cezalandırılmaları..." şeklindeki kararında da, örgüt kurma veya yönetmenini ne anlama geldiği, bu çerçevede ifade edilmeye çalışılmıştır¹⁴.

İfade edilmelidir ki, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından yalnızca bir araç niteliğindedir. İşlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi olarak nitelendirilebilecek bu durum, bağımsız bir suç tipi olarak tanımlanmıştır. Burada, ceza hukukundaki hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması şeklindeki genel ilkeye adeta bir istisna getirilerek, kamu düzeni, kamu güvenliği ve barışı açısından özel ve somut bir tehlikeliğin ortaya çıkması nedeniyle, toplum yararına, amaç suçlara ilişkin tehlike suçu niteliğindeki hazırlık hareketleri bağımsız bir suç olarak cezalandırılmaktadır. Bu bağımsız suç anlaşma ile oluşmakta, suç işlemek için bir araya gelen kişiler, bu şekilde bir araya geliş nedeniyle cezalandırılmaktadır. Bu açıdan dikkat edilmelidir ki, suçun oluşması için ayrıca amaç suçlardan herhangi birisinin işlenmiş olmasına gerek yoktur. Kanun koyucu, suç işlenmesi yönündeki açık ve somut iradeyi cezalandırma yoluna gitmiştir¹⁵.

¹² Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 58; Erkan Sarıtaş, "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku'nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler", **Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku**, Proje Yöneticisi: Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2008, s. 147.

¹³ Sarıtaş, "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku'nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler", s.147.

¹⁴ 8. CD., 25.6.2009, E. 2008/12977, K. 2009/9829, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/8cd-2008-12977.htm>, 11 Ocak 2012.

¹⁵ Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 50; Uğur Alacakaptan, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu", **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, İstanbul, 2004, s. 56; İzzet Özgenç, "Düşünceyi Açıklama Hürriyeti ve Ceza Hukuku", **75 Yılında Cumhuriyet ve Hukuk Sempozyumu**, Diyarbakır, 1998, s. 224; Evik, "Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme", s. 373;

Somut tehlike suçu olan suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, kamu düzeni, kamu güvenliği ve barışını tehlikeye sokmaktadır¹⁶. Lakin burada şu hususa dikkat edilmelidir. Suç işlemek amacı doğrultusunda devamlı surette fiilen birleşme yoluyla örgüt kurulmuş olsa da, hedeflenen amaç bakımından somut bir tehlike oluşmayabilir. Ancak tehlikeye sebebiyet veren fiil nedeniyle failin cezalandırılabilmesi için, somut tehlikenin gerçekleşmesi gerekir. Somut tehlike suçunda, icra edilen kanunî tarife uygun fiilin suçun konusu açısından somut bir tehlike meydana getirmesi, bu tarz suçlar açısından bir unsur olarak değil, bir objektif cezalandırılabilir şartı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tarz suçlarda kanunî tarife uygun fiilin işlenmesiyle bir haksızlık meydana gelmektedir. Bu haksızlığın oluşumu bakımından, gerçekleştirilen fiilin suçun konusu açısından somut bir tehlikeye sebebiyet vermesi aranmamaktadır. Bununla birlikte, somut tehlikenin oluşumu halinde cezalandırılabilme mümkün olacaktır¹⁷.

Bu açıdan belirtilmelidir ki, 1. fıkra bağlamında suçun oluşabilmesi için örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması gerekmektedir. Bu düzenleme, 765 sayılı TCK'nin 313. maddesine göre büyük farklılık göstermektedir. Zira 765 sayılı TCK'deki anılan düzenleme, "*Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturulanlara...*" şeklindeydi. İşte, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması, yani amaç suçlar açısından somut bir tehlike ortaya çıkması halinde cezalandırılmaktadır. Bu bağlamda, suç işlemek düşüncesiyle kişilerin bir araya gelmeleri, ancak suç işleme amacı bakımından belirli niteliğe ve elverişliliğe sahip olduğu takdirde, suç işlemek amacıyla kurulan örgütten dolayı cezalandırma söz konusu olabilecektir. Elverişliliğin aranmasından da anlaşılacağı gibi, kanun basit bir birleşmeyi değil de, kamu için tehlike yaratacak nitelikteki fiili birleşmeyi cezalandırma yoluna gitmiştir. Bu suçta basit bir birleşmeden ayıran hususlar da, birden fazla suç işleme amacı ve bu amaç bakımından elverişlilik ve devamlılık gösteren bir yapıdır¹⁸. İşte, en az üç kişinin suç işlemek amacıyla örgüt kurma konusunda anlaşmaları halinde bu suç oluşmakta, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımın-

İsmail Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, Ankara, Malkoç Kitabevi, s. 1563.

- ¹⁶ İzzet Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 5. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s. 196; 765 sayılı TCK'nin 313. maddesi düzenlemesinin soyut tehlike suçu olduğu yönünde bkz.: Vesile Sonay Daragenli, "Tehlike Suçları", **Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan**, İstanbul, 1999, s. 184; Alman Ceza Kanunu'nda örgüt kurma suçu bakımından elverişlilik unsuru aranmadığından suçun soyut tehlike suçu olduğu yönünde bkz.: Kindhäuser, **LPK-StGB**, § 129 - Kn. 4; Karl Lackner, Kristian Kühn, **Strafgesetzbuch Kommentar**, 27. bs., München, Verlag C.H. Beck, 2011, § 129 - Kn. 1.
- ¹⁷ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 550-551; Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 3. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s. 156-157; Kayhan İçel, Füsün Sokullu-Akıncı, İzzet Özgenç, Adem Sözüer, Fatih S. Mahmutoglu, Yener Ünver, **Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri - 2. Kitap**, 2. bs., İstanbul, Beta Basım, 2000, s. 18; Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, A. Caner Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 4. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2009, s. 306, 578.
- ¹⁸ Çetin Özek, "Organize Suç", **Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan**, İstanbul, 1998, s. 197; Uğur Alacakaptan, "Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu", **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, İstanbul, 2004, s. 26.

dan amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde ise, bir objektif cezalandırılabilme şartının varlığı nedeniyle örgüt kuranlar veya yönetenler cezalandırılmaktadır. Dolayısıyla, somut tehlikeyi oluşturacak olan örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından aranan bu elverişlilik hususu gerçekleşmemişse, failer hakkında objektif cezalandırılabilme şartının bulunmaması nedeniyle cezaya hükmolunamayacaktır¹⁹. Vurgulamak gerekir ki, elverişlilik sadece bu madde bakımından değil, belli suçların örgütlü olarak işlenmesi halinde cezanın ağırlaştırılmasının öngörüldüğü düzenlemeler bakımından da aranmalıdır²⁰. Bu açıdan, elverişliliğin tespiti, işlemek istenen amaç suçların göz önünde bulundurulmasını da gerektirmektedir. Nitekim üç kişinin bir araya gelerek örgüt kurması, yağma, hırsızlık gibi suçlar açısından elverişli olarak değerlendirilebilecekken, buna karşın devlete karşı suçlar açısından bu şekilde bir elverişlilik söz konusu olmayabilir²¹.

Şu husus da belirtilmelidir ki, *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu mütemedi bir suçtur. Zira suç işlemek amacıyla örgütün kurulması ile bu suç tamamlanır, örgütün dağılması sonucunda da biter. Örgüt varlığını devam ettirdiği sürece, hukuka aykırılık durumu da devam etmektedir²².

Maddenin 2. fıkrasında, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak da suç olarak düzenlenmiştir. Örgüt üyeliği, kurulmuş bulunan hiyerarşik ve devamlı yapılanma içinde, örgütün amaçlarına yönelik katkı sağlayıcı faaliyetlerde bulunmaktır²³. Örgüt üyeliğinden bahsedilebilmesi için, bu örgüte devamlı yönde katılma ilişkin iradenin, somut ve aktif olarak ortaya konması gerekir. Bununla birlikte, örgüte üye olmak bakımından, örgüt yöneticileri ile üye arasında iradelerin uyuşması veya yöneticilerin bu konuda bir onayı şart değildir. Dolayısıyla örgüt yöneticilerinin onayı olmaksızın da, örgüte üye olmak ve bu nedenle cezalandırılmak mümkündür²⁴. Bu açıdan Yargıtay'ın "...*Sanığın örgütün dağıtılmasına katılmak amacıyla Mardin ilinden, Van ili Özalp ilçesine kadar geldiği ancak örgüt mensupları ile temasa geçmeden ve örgütte organik bağ içine girmeden yakalandığı anlaşılmakla; üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmadığı...*" şeklindeki kararına konu olan olayda²⁵, örgüt mensupları ile temasa geçilmemiş olsa bile, ifade ettiğimiz şekilde örgüte devamlı yönde ka-

¹⁹ Bkz.: Sulhi Dönmez, "Organize Suçla Mücadele", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi - Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan**, Yıl: 1, S.: 1, 2002, s. 7; Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, s. 86.

²⁰ Gökçen, "Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)", s. 15; Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu - 3. Cilt**, s. 3249-3250.

²¹ İzzet Özgenç, "Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C: LV, Yıl: 1997, S.: 3, s. 52.

²² Koca, Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 160; Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, s. 87; Evik, "Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme", s. 373; Örgüte üyelik açısından da mütemedi suç söz konusu olduğu yönünde bkz.: İzzet Özgenç, **Suç Örgütleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s. 27; Suç örgütüne üyelik ve yöneticiliğin mütemedi suç olmadığı yönünde aksi görüş için bkz.: Lenckner, Sternberg-Lieben, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 27.

²³ Lenckner, Sternberg-Lieben, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 13.

²⁴ Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 59; Gökçen, "Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)", s. 15; Kindhäuser, **LPK-StGB**, § 129 - Kn. 24; Özgenç, "Düşünceyi Açıklama Hürriyeti ve Ceza Hukuku", s. 229.

²⁵ Bkz.: 9. CD., 9.3.2011, E. 2009/4266, K. 2011/1641, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2009-4266.htm>, 6 Ocak 2012.

tılma ilişkin iradenin, somut ve aktif olarak ortaya konması söz konusu ol- saydı, kişinin örgüt üyeliği sıfatından bahsedilebilmesi mümkün olacaktı. Olaydaki şekilde salt örgüte katılma amacıyla belli bir yere gelmiş olmasının, bu çerçevede değerlendirilemeyeceği ve Yargıtay'ın da ifade ettiği gibi bu şekilde örgüt üyeliği sıfatının kazanılamayacağı kanaatindeyiz.

Bunun yanında, örgüt üyeliği bakımından tartışılabilir bazı du- rumlar kanunda ayrıca düzenlenmiştir. Nitekim örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, işlediği suçun yanında ayrıca örgüte üye olmak suçundan (TCK md. 220/6), örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi ise, örgüt üyesi olarak (TCK md. 220/7) cezalandırılacaktır. Fiilen örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, örgüte üye olmamasına rağmen, bir suçu örgüt adına ve örgütün amacıyla bağlantılı işlediği ve kendi şahsî çıkarları için işlemediği sü- rece, TCK md. 220/6 uyarınca cezalandırılacaktır²⁶. Yargıtay da bu konuda, “...Sanıkların silahlı terör örgütü ... amacı doğrultusunda ve örgütün güdümünde yayın yapan internet sitelerinin yaptığı eylem çağrısı üzerine organize edilen gösteriye katılarak örgüt ve elebaşısı lehine slogan atan grubun içinde yer alarak slogan atmak suretiyle örgütün propogandasını yaptıkları iddia ve kabul edilmiş olması karşısında, sanıklar hakkında... örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemekten” şeklinde karar vermiştir²⁷. TCK md. 220/6 şeklinde bir düzenleme, 765 sayılı TCK'de yer almamaktaydı.

Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin TCK md. 220/7 uyarınca örgüt üyesi olarak cezalandırılabilmesi için ise, örgüte yardım etme amacıyla hareket edilmesi ve örgütün yapılan bu yardımdan faydalanması gerekmektedir. Bu açıdan, far- kında olmadan suç örgütüne yardım veya hizmette bulunmuş olması halinde, herhangi bir sorumluluk söz konusu olmayacaktır. Şayet böyle bir düzenleme yapılmasaydı, örgüte yardım eden kişiler, suça iştirak kuralları kapsamında şerik olarak sorumlu tutulabileceklerdi. Ancak kanun koyucu örgüt kurma suçu açısından özel bir düzenleme yaparak örgüte yardım eden şeriklik kap- samında sorumlu tutmak yerine, örgüt üyesi olarak cezalandırmayı tercih et- miştir²⁸. Burada şu husus da ifade edilmelidir ki, örgüt içindeki hiyerarşik ya- pıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin fiilinin bağımsız bir suç tipini oluşturması durumunda, bu kişi örgüte yardım eden olarak değil de, TCK md. 220/6 uyarınca örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi olarak cezalandırılacaktır²⁹.

Maddenin 8. fıkrasında ise, örgütün veya amacının propagandasının yap- ılması suç olarak düzenlenmiştir. Örgütün veya amacının propagandasının yapılması, yeni üyeler kazanılması ve örgütün amacının yayılması yönünde etkin çalışmayı ifade etmektedir. Dikkat edilmesi gereken nokta, failin örgütü ya da örgütün amaç veya programını bilmesi gerektiğidir³⁰. Bu konuya Yargıtay

²⁶ Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hu- kuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 155.

²⁷ Bkz.: 9. CD., 16.3.2011, E. 2009/5227, K. 2011/1716, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2009-5227.htm>, 6 Ocak 2012.

²⁸ Detaylı olarak aşağıda bkz.: Bölüm 7.2. Suça İştirak.

²⁹ Veysel Gültaş, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık**, 1. bs., Ankara, Bilge Yayınevi, 2008, s. 27; Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, s. 3252.

³⁰ Lenckner, Sternberg-Lieben, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 14; Necati Meran, **Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu**, 2. bs., Ankara, Seçkin Yayıncı-

da, "...Sanığın önceden hazırlanan ve içeriğinde terör örgütüne ait propaganda bulunan bildirileri okumadan imzalamaktan ibaret eyleminin suç oluşturmaya-cağı..." şeklindeki kararında vurgu yapmıştır³¹. Burada yalnızca, suç işlemek amacıyla kurulmuş bulunan örgütün propagandasını yapmak suç olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

4.1.1. Fail

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun faili, herhangi bir kişi olabilir. Zira kanun koyucu, bu suçun failleri bakımından özel bir düzenleme getirmemiştir. Bununla birlikte maddenin 1. fıkrasındaki düzenleme gereği, suç işlemek amacıyla kurulan örgütün varlığı için en azından üç kişinin varlığı gerektiğinden, *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu nitelik itibarıyla çok failli bir suçtur³².

4.1.2 Mağdur

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun mağdurları bakımından da özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, söz konusu maddenin düzenlendiği yer ve madde ile suçla korunan hukuksal değer göz önüne alındığında, bu suçun mağdurunun kamu olduğu sonucuna varılabilir. Bunun yanında, örgüt çerçevesinde işlenen suçlar, kimlerin hakları üzerinde zarar veya tehlike doğuruyorsa, bu durumda o kişilerin mağdur kabul edilmesi doğru olacaktır³³.

4.2. Manevî Unsur

Maddenin 1. fıkrasındaki örgüt kurmak veya yönetmek bakımından, failin örgüt kurmak veya örgüt yöneticisi olmak şeklindeki seçimlik hareketlerden birini bilerek ve isteyerek icra etmesi ve ayrıca suç işlemek amacıyla bu örgüt yapısı içinde bulunması gerekmektedir³⁴. Bu açıdan, bu suç tipi bir amaç suçudur. Zira suçun kanunî tanımında, fiilin icra edilmesinden öte bir *suç işleme* amacı aranmaktadır. Bu nedenle, bu suç tipinin olası kastla işlenmesi de mümkün değildir³⁵. Bu şekilde, suçun kanunî tanımında amaç unsuru açıkça aranıyorsa, burada manevî unsuru oluşturan amaçtır. Suçun belirtilen bu amaçla işlenmemesi halinde, haksızlık niteliği gerçekleşmeyecektir³⁶. Bununla birlikte, örgütün yapısının, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması şeklindeki elverişlilik

lık, 2007, s.1093-1094; Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1566.

³¹ Bkz.: 9. CD., 29.3.2011, E. 2009/3830, K. 2011/1938, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2009-3830.htm>, 6 Ocak 2012.

³² İzzet Özgenç, **Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik**, İstanbul, 1996, s. 19; Özek, "Organize Suç", s. 211; Mustafa Avcı, "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı", **Hukuk ve Adalet Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 5, Bahar 2005, s. 351.

³³ Kavlak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, s. 336-337.

³⁴ Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 54.

³⁵ Özgenç, **Suç Örgütleri**, s. 26-27; Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, s. 88.

³⁶ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 267; Koca, Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 200-201.

unsuru, bir objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul edilirse, bu şekildeki objektif cezalandırılabilme şartı, failin kastının kapsamına dâhil değildir³⁷.

2. fıkradaki suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olma bakımından manevî unsur doğrudan kasttır. Burada belli bir amaç doğrultusundaki örgüte üyelik şeklindeki fiil arandığından, bu suç tipinin de olası kastla işlenmeyeceği kabul edilmelidir³⁸. Burada failin, üye olduğu örgütün suç işlemek amacıyla kurulduğunu bilmesi ve örgüte üye olma bilincine sahip olması gerekmektedir. Bununla birlikte, failin işlenmesi amaçlanan suçların türlerini ve niteliklerini bilip bilmemesi önem arz etmemektedir³⁹.

Maddenin 7. fıkrası uyarınca, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin örgüt üyesi olarak cezalandırılabilmesi için ise, örgüt ve niteliği konusunda bilgi sahibi olması, ayrıca örgüte yardım etme iradesiyle fiili de isteyerek yapması gerekmektedir. Bu nedenle, burada da manevî unsur doğrudan kasttır. Ancak, söz konusu fiilin kişisel çıkarlar doğrultusunda yapılmayıp örgüt yararına yapılmış olmasına da dikkat edilmelidir⁴⁰. Kişi, farkında olmadan taksirli bir fiiliyle suç örgütüne hizmette bulunmuş ise, bu durumda manevî unsurun eksikliği nedeniyle sorumluluğuna gidilemeyecektir.

Maddenin 8. fıkrasındaki örgütün veya amacının propagandasının yapılması bakımından da manevî unsur doğrudan kasttır. Failin, suç örgütünün veya amacının propagandasını bilerek ve isteyerek yapması gerekmektedir⁴¹.

4.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılık, işlenen ve kanundaki tarife uygun bulunan fiile, hukuk düzenince cevaz verilmemesi, bu fiilin yalnız ceza hukuku ile değil, tüm hukuk düzeni ile çelişki ve çatışma halinde bulunması anlamını taşımaktadır⁴². Fiil, hukuka aykırı olmadığı sürece suçun oluştuğundan da bahsedilemeyecektir. Bir başka deyişle, bir hukuka uygunluk nedeninin bulunmaması halinde fiil hukuka aykırı olacaktır⁴³.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, zaten esas itibariyle suç işlemek şeklinde hukuka aykırı bir amaç taşıdığından, bu suç açısından kural olarak herhangi bir hukuka uygunluk nedeni de bulunmamaktadır⁴⁴.

³⁷ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 549; Koca, **Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 348.

³⁸ Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, s. 88.

³⁹ Alacakaptan, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu”, s. 58; Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 156.

⁴⁰ Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, s. 26; Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1565.

⁴¹ Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 158.

⁴² Sulhi Dönmez, Sahir Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku - Genel Kısım**, C: II, 12. bs., İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., 1999, Kn. 665-666.

⁴³ İçel, Sokullu-Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoğlu, Ünver, **Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri - 2. Kitap**, s.107.

⁴⁴ Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 151; İfade özgürlüğü çerçevesinde örgütlenme ile izin verilen savunma amaçlı örgütlenmelerin hukuka uygunluğu yönünde bkz.: Lackner, Kühl, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 17.

Ancak bu noktada, özellikle örgütlü suçlarla mücadelede görev alan gizli soruşturmacı açısından duruma da kısaca değinilmesi yerinde olacaktır. CMK md. 139'a göre, *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu açısından maddenin 2., 7. ve 8. fıkraları hariç olmak üzere, soruşturma konusu suçun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka surette delil elde edilememesi halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı kararı ile kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilir. Yine düzenlemeye göre, gizli soruşturmacı, görevini yerine getirirken suç işleyemez. Bununla birlikte, görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz. Yani örneğin, örgüt insan kaçakçılığı suçu işliyorsa, bu durumda gizli soruşturmacı, TCK md. 24'de⁴⁵ düzenlenmiş bulunan kanun hükmünün ifası hukuka uygunluk nedeninin bir görünümü gereğince insan kaçakçılığı suçundan dolayı sorumlu tutulamayacaktır. Ayrıca dikkat edilmelidir ki, gizli soruşturmacı yine kanun hükmünün ifası hukuka uygunluk nedeni gereğince *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçundan da sorumlu olmayacaktır. Doğaldır ki, gizli soruşturmacı böyle bir örgütün kurucusu, yöneticisi veya üyesi sıfatını haiz olabilir. Zira gizli soruşturmacı kurumu ile amaçlanan, bu örgütün varlığını devam ettirdiği süre içerisinde işlediği filler konusunda içeriden bilgi sahibi olmak ve bu bilgileri ilgili birimlere aktararak örgütün ortadan kaldırılmasına yönelik katkı sağlamaktır. Bu açıdan, gizli soruşturmacının bu gibi suçlardan dolayı sorumlu tutulacağı şeklindeki aksi bir kabul yerinde olmayacaktır. Bununla birlikte, gizli soruşturmacı bu görevini yerine getirirken, örgüt için ya da salt kendisi için örneğin kasten yaralama suçu, hırsızlık suçu vb. işliyorsa, bu durumda kanun hükmünün ifası hukuka uygunluk nedeninden yararlanamayacak ve gerçekleştirdiği suçtan dolayı sorumlu olacaktır⁴⁶.

5. NİTELİKLİ UNSURLAR

Örgütün ve amacının propagandasının basın veya yayın yoluyla yapılması, bu suç açısından cezanın artırılmasını gerektiren bir nitelikli unsur olarak kabul edilmiştir (TCK md. 220/8). Buna göre, yeni üyeler kazanılması ve örgütün amacının yayılması yönündeki etkin çalışmanın basın veya yayın yoluyla yapılması, bu suç açısından cezayı arttıracaktır.

Ayrıca örgütün silâhlı olması da, örgüt kurma ve yönetme bakımından daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektiren bir nitelikli unsur olarak öngörülmüştür (TCK md. 220/3). Suç örgütünün silâhlı olup olmaması veya sahip olunan silâhların cins, nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya var olan somut tehlikenin ağırlığı bakımından dikkate alınmalıdır.

Tam da bu noktada, TCK md. 314'te düzenlenen *silâhlı örgüt* suçuna da değinmek istiyoruz. Zira TCK md. 314'teki *silâhlı örgüt* suçu ile *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu ve buna ilişkin örgütün silâhlı olması şeklindeki nitelikli unsurun karıştırılmaması gerekmektedir. TCK md. 314'teki silâhlı örgüt düzenlemesi şu şekildedir:

“Silâhlı örgüt

Madde 314- (1) Bu Kısımın Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silâhlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

⁴⁵ **Kanunun hükmü ve amirin emri**

Madde 24- (1) Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez....

⁴⁶ Bu konuda ayrıca bkz.: Veli Özer Özbek, **Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003, s. 277 vd..

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.”

Gerçekten de, silahlı örgüt suçundan bahsedilebilmesi için evvela ve mutlaka TCK'nin ikinci kitabının “Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler” başlıklı dördüncü kısmının “Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar” başlıklı dördüncü bölümündeki veya “Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar” başlıklı beşinci bölümündeki suçları işlemek amacıyla kurulan bir örgütten bahsedilebilmesi gerekmektedir⁴⁷.

Bunun yanında, bu madde kapsamına giren örgütün silâhlı olması gerekmektedir. Buradaki silâh, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda olduğu gibi nitelikli unsur oluşturmamasının aksine, silahlı örgüt suçunun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Ancak elbette ki, örgüte dâhil olan herkesin silahlı olması zorunlu değildir. Önemli olan amaç suçların işlenmesini sağlayabilecek şekilde silahlı olunmasıdır. Bu açıdan salt bazı kişilerin silahlı olması da, suçun oluşması için yeterli kabul edilebilecektir.

Görüldüğü üzere, kanun koyucu TCK md. 314'teki silahlı örgüt suçu ile, unsurları TCK md. 220'deki suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan farklı olan özel bir düzenleme yapma yoluna gitmiştir. TCK md. 220'deki suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, daha önce de ifade ettiğimiz gibi, suç örgütleri bakımından temel bir suç tipidir. Bu açıdan da, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin suça iştirak, suçların içtimaı, etkin pişmanlık şeklindeki diğer hükümlerin, silahlı örgüt suçu bakımından da aynen uygulanacağı kabul edilmiştir⁴⁸.

6. KUSURLULUK

Bu suçla ilgili olarak kişinin kusurluluğuna ilişkin en dikkat çekici hususlar, kişinin içinde bulunduğu zorunluluk hali ya da cebir ve şiddet, korkutma veya tehdit etkisidir. Gerçekten de, özellikle örgüte üye olmak, yardım etmek, örgüt adına suç işlemek, örgütün veya amacının propagandasının yapılması bakımından kişi sıklıkla zorunluluk halinde ya da cebir ve şiddet, korkutma veya tehdit etkisi altında bulunabilir. İşte bu gibi durumlarda, suçun yapsal unsurları dışında kalan kişinin kusurluluğu bağlamında, TCK'nin md. 25/2'deki⁴⁹ zorunluluk haline ya da md. 28'deki⁵⁰ cebir ve şiddet, korkutma ve tehdiye ilişkin hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

⁴⁷ Kavlak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, s. 328.

⁴⁸ Bu konuda örnek olarak bkz.: “...5237 sayılı TCK.nun 314. maddesinin 3. fıkrasının “suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümleri bu suç açısından da aynen uygulanır” amir hükmü karşısında, örgüt kurma suçu kapsamında bulunan 5237 sayılı TCK.nun etkin pişmanlığa ilişkin 221. maddesinde öngörülen şartlar oluştuğu takdirde silahlı örgüt mensubu olanlar için de uygulanabileceğinden, sanığın örgütün amacı doğrultusunda gerçekleştirdiği ayrıca suç teşkil edecek faaliyetleri bulunup bulunmadığı araştırılıp, samimi bir şekilde etkin pişmanlık gösterip göstermediği de tartışılıp değerlendirildikten sonra sonucuna göre hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken, ...”, 9. CD., 22.5.2007, E. 2007/111, K. 2007/4440, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2007-111.htm>, 11 Ocak 2012; Ayrıca bkz.: CGK, 16.5.2006, E. 2006/9-141, K. 2006/140, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/cgk-2006-9-141.htm>, 11 Ocak 2012.

⁴⁹ **Meşru savunma ve zorunluluk hali**

Madde 25- ... (2) Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir

7. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

7.1. Suça Teşebbüs

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna teşebbüsün mümkün olup olmaması bakımından doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu suça teşebbüsün mümkün olabileceğini belirten bir görüşe göre, belli bir organizasyon içerisinde üç veya daha fazla kişinin bir araya gelerek suç işlemek amacıyla örgüt kurması ile örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, suç tamamlanmaktadır. Kanun, *suç işlemek amacıyla örgüt kurmada*, sadece üç failin bir amaç için karşılıklı iradelerini ortaya koyarak bir araya gelmelerini yeterli görmemiş, ayrıca, örgütün yeterli bir örgünlükte olmasını gerekli görmüştür. Bu derecede olmayan bir organizasyonun varlığı halinde ise, suça teşebbüsten bahsedilebilecektir. Basit bir organizasyon değil, kamu için tehlike yaratacak organizasyon cezalandırılmaktadır⁵¹.

Bu suça teşebbüsün mümkün olmayacağını belirten görüşe göre ise, bu suç, neticesiz bir suç olduğundan ötürü, üç veya daha fazla kişinin bir araya gelerek, işlenmesini amaçladıkları suç veya suçların işlenmesini yetecek bir örgünlük kazandıklarında, örgüt kurma veya yönetme suçu oluşmuş olacaktır. Böyle olunca, üç kişinin sadece bir araya gelmesi durumu cezalandırılmamaktadır. Bu görüş, suçun mütemedi bir suç olması nedeniyle teşebbüsün mümkün olmadığını savunmaktadır⁵². Benzer bir diğer görüş ise, bu suçun sırf hareket suçu olması⁵³ nedeniyle, bu suça teşebbüsün mümkün olmadığını ileri sürmektedir⁵⁴.

Bununla birlikte, örgütlenme suçlarının hazırlık hareketleri olması nedeniyle ceza sorumluluğunun öne alınması durumunun söz konusu olduğunu ifade eden bir başka görüş, bu bağlamda bu suçlara teşebbüsün cezalandırılmasıyla, ceza sorumluluğunun daha da öne alınarak, genişletilmiş olacağını ifade etmektedir⁵⁵.

Kanaatimizce, sırf hareket suçu olan bu suçta icra hareketlerinin kısımlara bölünme imkânı olduğu sürece, suça teşebbüs mümkündür⁵⁶. Bu açıdan, örneğin en az üç kişi tarafından örgüt kurma iradeleri ortaya konup, örgütün kurulması için gerekli hususlar yerine getirilirken, bu konuda anlaşmaya varı-

tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

50 **Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit**

Madde 28- (1) Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.

51 Sarıtaş, "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku'nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler", s. 153.

52 Zeki Hafizoğulları, Günal Kurşun, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", (Çevrimiçi) <http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/orgutlu.doc>, 17 Ağustos 2010, s. 9.

53 Artuk, Gökçen, Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 275.

54 Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu - 3. Cilt**, s. 3253.

55 Bu konuda doktrinindeki farklı görüşler için bkz.: Vesile Sonay Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, İstanbul, Beta Basım, 2004, s. 294 vd.; Ayrıca bkz.: Ersan Şen, Bilgehan Özdemir, "Suç Örgütü", (Çevrimiçi) <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale>, 2335.html, 12 Ocak 2012.

56 Artuk, Gökçen, Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 275; Alman Ceza Kanunu'nda da örgüt kurulmasına ilişkin teşebbüsün cezalandırılabilir olduğu § 129 Abs. 3'de açıkça ifade edilmiştir.

lamaması ve örgütün kurulma çalışmaları safhasında kalınması durumunda, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir⁵⁷. Dikkat edilmelidir ki, burada hazırlık hareketi görünümündeki fiiller, bağımsız bir suç teşkil ettiği için, suça teşebbüs hükümlerine gidilebilmektedir. Bu açıdan, suça teşebbüste hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması konusunda herhangi bir istisna getirilmesi de söz konusu değildir. Hazırlık hareketi görünümündeki fiillerin bağımsız bir suç tipi teşkil etmesi nedeniyle, suça ilişkin icra hareketleri safhasına geçilmesi söz konusu olabilmektedir⁵⁸. Kaldı ki, suçun mütemadi suç olması da, doğrudan doğruya suça teşebbüsün mümkün olmadığı sonucunu doğurmamaktadır. Zira mütemadi suçlara teşebbüs, suçun tamamlanma anına kadar mümkündür⁵⁹.

Burada şu husus üzerinde de durulmalıdır. Kanun koyucu bu suç bakımından, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından elverişlilik hususu aramaktadır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, biz somut tehlike suçu olan bu suçta somut tehlike yaratan elverişlilik hususunu bir objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul etmekteyiz. Bu noktada ifade edilmelidir ki, doktrinde objektif cezalandırılabilme şartının bulunduğu suçlarda da suça teşebbüsün mümkün olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte, objektif cezalandırılabilme şartının bulunduğu suçların teşebbüs aşamasında kalması halinde, bu şart gerçekleştiği sürece, suça teşebbüsten dolayı cezaya hükmolunabileceği kabul edilmektedir⁶⁰.

Sırf hareket suçu niteliğindeki örgüte üye olma bakımından da (TCK md. 220/2) icra hareketlerinin kısımlara bölünme imkânı olduğu sürece, teşebbüsün mümkün olduğu kanaatindeyiz. Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlenmesi (TCK md. 220/6), örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım edilmesi (TCK md. 220/7), örgütün veya amacının propagandasının yapılması (TCK md. 220/8) bakımından da aynı düşüncelerle suça teşebbüsün mümkün olduğu kanaatindeyiz⁶¹.

⁵⁷ Anlaşmadan önceki fiilleri hazırlık hareketi olarak gören görüş için bkz.: Hafizoğulları, Kurşun, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", s. 9; *Kavlak*, bu nedenle teşebbüsün mümkün olmadığını ifade etmektedir. Bkz.: *Kavlak*, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, s. 391-392.

⁵⁸ Adem Sözüer, **Suç Teşebbüs**, İstanbul, Kazancı, 1994, s. 184-185.

⁵⁹ Koca, **Üzülmez**, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 162.

⁶⁰ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 552; İçel, Sokullu-Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoğlu, Ünver, **Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri - 2. Kitap**, s. 18; Buna karşın, doktrinde objektif cezalandırılabilme şartının arandığı suçlarda, suça teşebbüsün mümkün olduğu, ancak objektif cezalandırılabilme şartı gerçekleştiği takdirde teşebbüs aşamasında kalan suçtan bahsedilemeyeceği konusunda bkz.: Koca, **Üzülmez**, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 348-349; Bazı yazarlar, objektif cezalandırılabilme şartı ihtiva eden suçlara teşebbüsün mümkün olmadığını savunmaktadırlar. Bkz.: Artuk, Gökçen, Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 578.

⁶¹ Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu - 3. Cilt**, s. 3253; Gültaş, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık**, s. 26; Ayrıca bkz.: 9. CD., 12.4.2010, E. 2008/11926, K. 2010/4203, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2008-11926.htm>, 11 Ocak 2012; Örgüte üye olma bakımından teşebbüsün mümkün olmadığı yönünde bkz.: *Kavlak*, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, s. 392.

7.2. Suça İştirak

Suçlar, bir kişi tarafından tek başına işlenebileceği gibi, birden fazla kişinin iştirakiyle de işlenebilir. Bir suçun icrasına iştirak eden suç ortaklarının bu suçun işlenişine etkileri göz önünde tutularak sorumluluk statüleri belirlenmektedir. İştirak şekilleri faillik ve şeriklik olmak üzere iki kategoride ele alınmaktadır. Faillik, kanunda tarif edilen muayyen haksızlığı icra eden suç ortağını ifade eder. Bununla beraber suçun icrasına buldukları katkının, kanundaki haksızlığı gerçekleştirmediği diğer suç ortakları ise, azmettiren ve yardım eden olmak üzere iki farklı tezahür şeklinin söz konusu olduğu şerik olarak nitelendirilirler⁶².

220. maddenin 1. fıkrasında, suç işlemek amacıyla kurulan örgütten bahsedilebilmesi için en azından üç kişinin varlığının gerektiği belirtilmektedir. Bu husus, asgari sayının iki kişi olduğu 765 sayılı TCK'ye göre farklılık teşkil etmektedir. Suç işlemek amacıyla kurulan örgütün varlığı için en azından üç kişinin varlığı gerektiğinden, burada nitelik itibarıyla, çok failli bir yakınsama suçu söz konusudur⁶³ ve sayının üçün altına düşmesi halinde, işlenmesi amaçlanan suç açısından suça iştirak hükümleri devreye girecektir⁶⁴. Zorunlu olarak suçun işlenişine katılan kişilerin aynı yönde hareket ederek aynı amacın gerçekleştirilmesini hedefledikleri yakınsama suçlarında, suçun işlenişine katılan bu kişilerin hepsi, işlenen suçtan dolayı fail olarak sorumlu tutulmaktadır⁶⁵. Bununla birlikte, tek kişi tarafından işlenmesi mümkün olmayan çok failli suçlar, iştirak halinde de gerçekleştirilebilir ve TCK'nin suça iştirake ilişkin hükümleri bu suçlar açısından da uygulama alanı bulabilir⁶⁶. Bu açıdan, bu suçlara azmettiren veya yardım eden olarak iştirak mümkündür. Şu kadar ki, çok failli suçlara iştirakin söz konusu olabilmesi için, bu suçlar açısından zorunlu olan failerin (örneğin; bu suçta üç kişi) dışındaki kişi veya kişilere gereksinim duyulmaktadır⁶⁷. Bu bağlamda, madde içerisinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olma, örgütün veya amacının propagandasını yapma açısından şerik olarak suça iştirak etmek mümkündür.

Ancak bakıldığında, 220. maddenin 6. fıkrasında örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı da cezalandırılacağı, 7. fıkarda ise örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin, örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı belirtilerek, örgüt adına suç işlenmesi ve örgüte yardım şeklinde suç tipleri düzenlenmiştir. Örgüte üye olmayan kişinin örgüt adına suç işlemesi fiili, maddedeki özel bir düzenleme ile suç haline getirilerek, suça

⁶² Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 465.

⁶³ Dönmezer, Erman, **a.g.e.**, Kn. 1185; Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 53.

⁶⁴ Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1562.

⁶⁵ İçel, Sokullu-Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoğlu, Ünver, **Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri - 2. Kitap**, s. 368; Artuk, Gökçen, Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 634; Özgenç, "Düşünceyi Açıklama Hürriyeti ve Ceza Hukuku", s. 227.

⁶⁶ Fatih Selami Mahmutoğlu, "Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Ceza Sorumluluğu", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C: LXVIII, Yıl: 2005, S.: 1-2, s. 58.

⁶⁷ Artuk, Gökçen, Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 636; Özgenç, **Suç Örgütleri**, s. 23; Evik, "Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme", s. 393.

iştirak kurumu kapsamından çıkarılmış bulunmaktadır. Bu nedenle de cezalandırma, bu düzenleme uyarınca yapılacaktır⁶⁸.

7. fıkrada ise kanun koyucu, şerikliğin bir teşahür şekli olan yardım etmeyi, çok faili suç olan *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu açısından özel olarak düzenleme yoluna gitmiştir. Kanun burada, yardım etmeyi şeriklik kapsamında değerlendirmek yerine, sorumluluğu örgüt üyesi olarak cezalandırma şeklinde öngörmüştür. Bu şekilde, şerikliğe ilişkin hükümler daraltılmış bulunmaktadır. Dolayısıyla 220. madde bakımından, suç işlemek amacıyla kurulmuş bulunan bir örgüte yardım edilmesi durumunda, şerikliğin bir teşahür şekli olan yardım eden şeklindeki iştirak kurumu kural olarak uygulama alanı bulamayacaktır. Zira örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin sorumluluk durumu, madde içerisinde açıkça belirlenmiş bulunmaktadır⁶⁹.

Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, bu madde çerçevesindeki örgüte yardım etme fiilinin, kurulmuş bir örgütün varlığı halinde söz konusu olması gerektiğidir. Aksi halde, henüz kurulmuş bir örgütten bahsedilemiyorsa, *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçuna iştirak söz konusu olacaktır⁷⁰. Nitekim Yargıtay da benzer yönde verdiği "...Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak suçu ile ilgili bozma gerekçesine göre, sanığın üzerine atılı uyuşturucu madde ticareti yapmak suçunu teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlediğine ilişkin delil bulunmadığı; ayrıca eyleminin, suça konu uyuşturucu maddeyi kurye olarak nakleden kişinin ücretini alamamasından dolayı teslim etmemesi nedeniyle diğer sanık Muhittin'in isteği üzerine kurye ile görüşüp bu sorunu gidermekten ibaret olduğu, buna göre olaydaki konununun "yardım etme" olarak nitelendirilmesi gerektiği..." şeklindeki kararına konu olan olayda, TCK md. 188'deki *uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti* suçunun, kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlendiğine ilişkin delil bulunmaması nedeniyle, kurulmuş bir örgütün varlığı söz konusu olmadığından, TCK'nin 39. maddesindeki yardım etme hükümlerine gönderme yapımıştır⁷¹. İfade edilmelidir ki, madde gerekçesinde örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet edilmesi olarak belirtilen örgüte yardım etme, yine TCK'nin 39. maddesi dikkate alınarak, örgütün amacına uygun olarak örgütü suç işlemeye teşvik etme, suç işleme kararını kuvvetlendirme, fiilin işlenmesinden sonra yardım edileceği vaadinde bulunma, suçun nasıl işleneceği yönünde yol gösterme veya araç sağlama ya da suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırma şeklinde tanımlanabilecektir⁷². Bu açıdan şu husus da vurgulanmalıdır ki, örgütün amacı genel olarak suç işlemek

⁶⁸ Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, s. 3253; Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 314.

⁶⁹ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 314; Hafizoğulları, Kurşun, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", s. 9; Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, s. 3253; Ayrıca bkz.: "...sanığın ... örgütü üyesi olduğunu bildiği sanıklar Adnan ... ve Mustafa ...'ü evinde barındırıp, Mustafa ...'ün yurt dışına çıkması için kardeşi Erkan ...'in kimlik bilgileri vermek suretiyle sahte kimlik çıkarmasına yardımcı olduğunun anlaşılması karşısında, silahlı örgüte yardım suçunun sübuta erdiği...", 9. CD., 20.11.2006, E. 2006/5711, K. 2006/6328, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2006-5711.htm>, 11 Ocak 2012.

⁷⁰ Sarıtaş, "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku'nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler", s. 157.

⁷¹ Bkz.: 10. CD., 18.5.2010, E. 2009/21635, K. 2010/11716, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/10cd-2009-21635.htm>, 10 Ocak 2012.

⁷² Ayrıca bkz.: Lenckner, Sternberg-Lieben, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 15.

olduğundan, kişinin örgütün amacını oluşturan suç faaliyetlerinden bir veya birkaçına ilişkin yardımını, onun sorumluluğu bakımından kanaatimizce fark yaratmayacaktır⁷³.

Belirtilmelidir ki, 6352 sayılı “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava Ve Cezaların Erteleme Hakkında Kanun” ile maddenin 6. ve 7. fıkralarında değişikliğe gidilmiştir. Buna göre, 6. fıkra bağlamında örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılırken, örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek cezanın yarısına kadar indirilebileceği, 7. fıkra bağlamında örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin, örgüt üyesi olarak cezalandırılırken, örgüt üyeliğinden dolayı verilecek cezanın, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde gerekçesinde bu değişiklik “Mevcut düzenlemeler nedeniyle, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler, Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca örgüt üyesi olarak kabul edilmekte ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır....

... Esasen “örgüt adına suç işlemek” ibaresi, üyelik kavramına dâhil edilerek bu tür eylemlerde bulunanların davranışları örgüt üyeliğinin tipik hareketlerine eşdeğerde kabul edilmiştir. Bu hüküm doğrultusunda, hiyerarşik ilişki içerisinde örgüt üyesi olmasa bile örneğin örgütün talimatı ile düzenlenen bir gösteriye katılıp örgütün propagandasını yapan yahut güvenlik güçlerine taş atıp yaralayan ya da molotofkokteyli atan veya mala zarar veren kişi, hem örgüt üyeliğinden, hem de 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin dördüncü fıkrası nedeniyle suç teşkil eden diğer tüm eylemlerinden dolayı ayrıca cezalandırılmaktadır.

Öte yandan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin yedinci fıkrası, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesinde yer alan örgüt mensuplarına bilerek ve isteyerek yardım ve yataklık etme suçuna karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmış; böylelikle, örgüte yardım ve yataklık sayılan fiillerin nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirdiği vurgulanmıştır. Örgüt üyesi olmaksızın, örgütün niteliğini bilerek örgütün yararına herhangi bir iş, görev veya hizmet yapılması örgüt üyeliği ile eşdeğer kabul edilmekte ve örgüt üyeliği ile benzer şekilde cezalandırılmaktadır. Mevcut düzenlemeler gözönüne alındığında, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan bir örgütün hiyerarşik yapısına dahil olarak, bu örgütün amaçları doğrultusunda diğer üyelerle birlikte veya tek başına aktif olarak suç işleyen örgüt üyelerine verilecek ceza ile söz konusu hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgütün çağrısı üzerine herhangi bir eyleme katılana örgüt üyesi gibi ceza verilmesi, ceza adaleti yönünden uygun görülmemiştir. Bu itibarla maddede yapılan değişikliklerle bu adaletin sağlanması amaçlanmaktadır.” şeklinde açıklanmaktadır.

⁷³ Bu konuda bkz.: Şen, Özdemir, “Suç Örgütü”, (Çevrimiçi) <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale,2335.html>, 12 Ocak 2012; Özgenç örgüt üyesi olmayan kişinin yardımının, örgütün faaliyeti çerçevesindeki somut bir suçla bağlantılı olması halinde, bu suça iştirakin gündeme geldiği ve örgüt üyesi olarak cezalandırmanın mümkün olmayacağı kanaatindedir. Bkz.: Özgenç, **Suç Örgütleri**, s. 47.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, aslında zorunlu bir iştirak ilişkisini ihtiva etmekte, ancak bu ilişkiyi sahip olduğu organizasyonel yapı itibarıyla bir üst noktaya taşımaktadır⁷⁴. Bu açıdan, örgütün söz konusu olması için, suç işlemek üzere birleşen kişiler arasında hiyerarşik bir ilişkinin varlığı gerekmektedir. Ancak bu ilişkinin güçlü veya gevşek olması, suçun oluşumu bakımından önem arz etmemektedir. Örgüt içerisindeki hiyerarşik ilişki sayesinde, örgüt mensupları üzerinde bir hâkimiyet oluşturulmakta, bu şekilde bir güç kaynağı meydana getirilmektedir⁷⁵. *Suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçunu, suça iştirak kurumundan ayıran nokta da böylesi bir yapının varlığıdır⁷⁶.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması gerekli değildir. Eğer kişiler salt belirli bir suçu işlemek için bir araya gelmişlerse, bu ihtimalde *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu oluşmayacak ve bu durum suça iştirak kuralları kapsamında çözülecektir⁷⁷. Dikkat edilmelidir ki, suça iştirak ilişkisinin söz konusu olduğunun kabulü için, suç ortakları nezdinde suçun konu veya mağdur bakımından somutlaştırılmış olması gerekmektedir⁷⁸.

Örgütün oluşması bakımından birden çok suçu işleme amacıyla fiili birleşme yeterli olmakla birlikte, bu birleşme niteliği gereği devamlılık göstermelidir⁷⁹. Tek ve belirli bir suç işlemek amacıyla irade birliğinde olan süjelerin kasıt ve düşünce ortaklığında örgütlenmelerinin, suça iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği Yargıtay'ın kararlarında da ifade edilmiştir⁸⁰.

Nitekim Yargıtay'ın "...5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen "Suç işlemek için örgüt kurmak" suçunun işlendiğinin ve örgütün varlığının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç kişi olması, üyeler arasında soyut bir birleşme değil gevşek de olsa hiyerarşik bir ilişkinin bulunması, suç işlenmesine bile suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin olması, niteliği itibarıyla devamlılık göstermesi gereklidir. Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması da aranmalıdır. Örgüt yapılanmasında işlenmesi amaçlanan suçların konu ve mağdur

⁷⁴ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 314; Ayrıca bkz.: Veli Özer Özбек, "Organize Suçlulukla Mücadelede Ön Alan Soruşturmaları", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C: 4, S.: 2, 2002, s. 66.

⁷⁵ Özgenç, "Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti", s. 51-52; Adem Sözüer, "Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele İle İlgili Gelişmeler", **Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C: 9, S.: 1-3, 1995, s. 259; Yener Ünver, "Federal Almanya'da Terör ve Organize Suçluluk İle İlgili Düzenlemeler", **Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan**, İstanbul, 1998, s. 391.

⁷⁶ Bkz.: Abdullah Dinçkol, "Türkiye'de Organize Suçluluk ve Sosyoekonomik Yapı", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 1, S.: 1, 2002, s. 104-105; Ayrıca bkz.: Kayıhan İçel, "Organize Hayali İhracat Eylemlerinin Yasal Gelişmeler Kapsamında Değerlendirilmesi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 5, S.: 10, Güz 2006/2, s. 117.

⁷⁷ Mahmutoğlu, "Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Ceza Sorumluluğu", s. 82.

⁷⁸ Alacakaptan, "Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu", s. 26; Gökçen, "Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)", 15; Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 51; Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, s. 85; Özgenç, **Suç Örgütleri**, s. 21.

⁷⁹ Lackner, Kühl, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 2; Lenckner, Sternberg-Lieben, **Strafgesetzbuch Kommentar**, § 129 - Kn. 4.

⁸⁰ Bkz.: Naci Ünver, **Uygulamada Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2001, s. 23; Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1561.

itibariyle somutlaştırılması mümkün, ancak zorunlu değildir. Soyut olarak sanık sayısının üç kişiden fazla olması örgütün varlığının kabulü için yeterli olmayıp bu durumda iştirak ilişkisinden söz edilebilir....Somut olaya bakıldığında; sanıkların örgüt oluşturmak için sayısal yeterlikte olduğu anlaşılmakta ise de, suç işleme amacı etrafında somut hiyerarşik bir yapılanma ve bu yapılanma içerisinde suç işleme iradelerinde devamlılık saptanmamıştır....⁸¹ ve "...İş ortağı olan Hasan Ali A. ile arasındaki ticari sorunlardan kaynaklanan nedenlerle sanık Ahmet Y.'ın, Hasan Ali A.'a gözdağı vermek amacıyla emekli polis olan ve ticaretle uğraşan akrabası Hüseyin İ. ile temas kurduğu, Hüseyin İ.'nin de polislik günlerinden tanıdığı ve bu işleri yapabileceğini düşündüğü Aydın K. ile irtibata geçip mağduru ayağından vurmasını istediği, Aydın K.'ın bu konuda Mehmet A. ve Fuat A. ile anlaşığı, birlikte Ankara'ya geldikleri, olay günü de yapılan plana uygun olarak Fuat A.'un mağduru bacağından tabanca ile vurduğu, ...; Ahmet Y. ile iş ortağı Hasan Ali A. arasındaki ticari sorunların çözümüne katkıda bulunmak için sanıklar Hüseyin E., Mehmet A., Aydın K. ve Fuat A.'un birlikte hareket etmek ve tasarlamak suretiyle Hasan Ali A.'ı olay tarihinde tabanca ile vurarak yaraladıkları ve sayılarının örgüt oluşturmak için yeterli olduğu hususlarında bir duraksama yaşanmamakta ise de; sanıklar arasında hiyerarşi temeline dayanan sürekli bir birleşmenin bulunduğuna dair her türlü kuşkuğu bertaraf edebilecek nitelik ve yeterlilikle deliller mevcut olmadığından, gerek 4422, gerekse 5237 sayılı Yasalar açısından çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, yönetmek, bu örgüte üye olmak ve yardım etmek suçlarının oluştuğundan bahsedilemeyeceği, buna karşılık vaki birleşmenin mağdur Hasan Ali A.'ın yaralanması olayıyla ilgili olarak "suça iştirak" kurumu içerisinde değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir...." şeklindeki kararlarıyla yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda hareket ettiği görülmektedir⁸².

Tartışma konusu olan bir husus da, örgüt yöneticilerinin, örgütün amacı doğrultusunda işlenen suçlardan dolayı nasıl sorumlu tutulacaklarıdır. Bu noktada kanun koyucu, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı fail olarak cezalandırılmasını kabul etmiştir (TCK md. 220/5). Bu konuya ilişkin olarak gerekçe de "...Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevinin yerine getirmese, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdır...." şeklinde bir açıklama getirilmiştir. Ancak kanaatimizce, örgüt yöneticilerinin somut olayda örgütün amacı doğrultusunda işlenen suça ilişkin katkısının niteliğini dikkate almaksızın, fail olarak sorumlu tutulması gerektiği şeklindeki düzenleme, suça iştirak hükümlerine aykırı bir durum oluşturacaktır. Zira örgütün yöneticisini sorumlu tutarken, somut suç vakasının işlenişine ilişkin icra ettiği fonksiyon dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda yönetici suçu sadece planlamakla kalmayıp, aynı zamanda suçun icrası üzerinde de etkili olursa dolaylı fail olarak sorumluluk söz konusu olabileceken, kurucu veya yönetici suçun işleniş planını yapmakla veya suça ilişkin yardımda bulunmakla

⁸¹ 10. CD., 3.2.2011, E. 2010/41378, K. 2011/1746, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/10cd-2010-41378.htm>, 10 Ocak 2012.

⁸² CGK, 20.10.2009, E. 2009/8-152, K. 2009/245, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/cgk-2009-8-152.htm>, 11 Ocak 2012.

birlikte, suçun icrasına herhangi bir katkıda bulunmazsa, azmettiren veya yardım eden olarak sorumluluk söz konusu olabilecektir⁸³.

7.3. Suçların İçtimalı

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda suçların içtimalı açısından benimsenen kural gerçek içtimadır. Buna göre; "Kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç tane suç varsa o kadar ceza vardır."⁸⁴. Kanunda bu kuralın istisnaları olarak, bileşik suç (md. 42), zincirleme suç (md. 43/1 ve 3), aynı neviden fikri içtima (md. 43/2 ve 3), farklı neviden fikri içtima (md. 44) düzenlenmiştir⁸⁵.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu seçimlik hareketli bir suç olduğu için, bu seçimlik hareketlerden birinin yapılması, suçun oluşması açısından yeterlidir. Bununla birlikte, kişinin suç işlemek için örgüt kurması, böyle bir örgütü yönetmesi veya böyle bir örgüte üye olmasının yanında, aynı zamanda 8. fıkradaki şekilde örgütün veya amacının propagandasını yapması halinde, ayrıca bu fıkradaki düzenleme uyarınca da suçların içtimalı hükümleri çerçevesinde cezalandırılması gerektiği kanaatindeyiz⁸⁶. Buna karşın, yukarıda da ifade ettiğimiz şekilde, 1. fıkra açısından, bir örgütü kuran kişinin aynı zamanda örgütü yöneten kişi ya da örgütü yöneten kişinin aynı zamanda örgütü kuran kişi olması gerekmediğinden, bu çerçevede suçların içtimalı hükümlerine gidilmesine gerek ve imkân bulunmamaktadır.

Maddenin 4. fıkrasında, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, suç işlemek amacıyla kurulan örgüt tarafından amaç suçların işlenmesi durumunda, fikri içtima kuralları uygulanamayacaktır. Madde gerekçesine göre, eğer örgütün faaliyetleri kapsamında suç işlenmişse, fail örgüt kurma veya örgüte üye olma suçunun yanı sıra, ayrıca işlenen diğer suçtan dolayı da cezalandırılacaktır. Yani bu halde, gerçek içtima kuralları uygulama alanı bulacaktır. 765 sayılı TCK'nin 313/5. maddesinde, örgüt faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, verilecek cezanın toplamının en ağır cezayı gerektiren fiilin cezasının azami sınırını geçemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Yeni TCK'de ise, bu durumda verilecek ceza için bir üst sınır öngörülmemiştir⁸⁷.

TCK'deki bazı suçların suç işlemek için kurulmuş örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda, bu suçlardan dolayı verilecek cezalarda artışına gidilmektedir. Bu husus, belirli suçlar bakımından kanunda açıkça düzenlenmiştir. Bunlara örnek olarak, *göçmen kaçakçılığı* (TCK md. 79), *suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama* (TCK md. 282), *uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti* (TCK md. 188) suçları gösterilebilir. İşte, bu suçların düzenlendiği maddelerdeki özel düzenlemeler gereği, bunların suç işlemek

⁸³ İçel, Sokullu-Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoğlu, Ünver, **Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri - 2. Kitap**, s. 383-384; Özgenç, **Suç Örgütleri**, s. 32 vd..

⁸⁴ TBMM Adalet Komisyonu'nun Türk Ceza Kanunu Tasarısına İlişkin 3.8.2004 Tarih ve Esas: 1/593, Karar: 60 Sayılı Raporu, TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 664, s.229.

⁸⁵ İzzet Özgenç, **Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi - Genel Hükümler**, 3. bs., Ankara, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2006, s. 537.

⁸⁶ Aynı yönde bkz.: Kavlak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, s. 332.

⁸⁷ Gökçen, "Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)", s. 15; Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu - 3. Cilt**, s. 3246; Ayrıca bkz.: 10. CD., 3.2.2011, E. 2008/692, K. 2011/3098, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/10cd-2008-692.htm>, 10 Ocak 2012.

amacıyla kurulmuş örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi, cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsur olduğu için, bu durumda verilecek cezalarda artırımı gidilmektir.

TCK md. 42 gereğince ise, biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçların bileşik suç olduğu ve bu tür suçlarda içtima hükümlerinin uygulanmayacağı ifade edilmektedir. Bu açıdan, yukarıda andığımız suçların, suç işlemek amacıyla kurulan örgüt çerçevesinde işlenmesinin cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsur olması nedeniyle, bileşik suç kuralları uyarınca yalnız söz konusu suçlar bakımından düzenlenen bu cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsura göre mi, yoksa TCK md. 220/4 uyarınca hem *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu hem de örgüt çerçevesinde işlenen diğer suçtan dolayı mı ceza verileceği konusu önem arz etmektedir.

Bir görüşe göre, kanunda belirli suç tipleri için, suçun suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüt çerçevesinde işlenmesi cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsur olarak düzenlenmişse, bu durumda TCK md. 42 hükmü gereğince, fail hem işlediği suç hem de *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu nedeniyle değil, yalnızca suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmenin cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsur olduğu, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemiş bulunduğu suçtan dolayı, bileşik suç hükümlerine göre cezalandırılacaktır⁸⁸.

Bir diğer görüşe göre ise, bir suç diğer bir suçun cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsuru olarak düzenlenmişse, kanunun aksini açıkça belirtmediği durumlarda araç suça ceza verilmeyeceği kabul edilmelidir⁸⁹. Ancak amaç suç (işlenmesi amaçlanan bileşik suç mahiyetindeki suç) işlense dahi, bu suça ilişkin hazırlık hareketi niteliğindeki araç suçun yine cezalandırılacağına dair kanunda açık bir hüküm varsa, bu durumda suçların içtima bağlamında bileşik suç kuralları değil, gerçek içtima kuralları uygulama alanı bulacaktır⁹⁰.

Kanun burada, amaçlanan suç bakımından araç suç niteliğindeki *suç işlemek amacıyla örgüt kurmayı* cezalandırmaktadır. Bunun yanında, TCK md. 220/4'te örgütün faaliyeti çerçevesinde bir amaç suçun işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolünacağına dair açık hüküm bulunmaktadır. Bu bağlamda faile, hem amaç suçun hem de araç suç niteliğindeki *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçunun cezası verilecektir. Bu düzenleme, bileşik suç kurallarına getirilmiş bir istisna niteliğindedir. Dolayısıyla, bir suçun suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesinin cezayı ağırlaştırıcı nitelikli unsur olarak düzenlendiği durumlarda dahi, TCK md. 220/4 hükmü uygulama alanı bulacaktır⁹¹.

Dikkat çeken husus ise, kanun koyucunun TCK md. 282'te düzenlenen *suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması* suçu ve TCK md. 91'te düzenlenen *organ ve doku ticareti* suçu gibi, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda verilecek cezalarda artırımı gidilecek bazı suçlar bakımından, söz konusu suçların düzenlendiği maddelerin gerekçelerinde açıkça, bu suçların yanında, suç işlemek amacıyla örgüt

⁸⁸ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 331; Sartaş, "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku'nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler", s. 154.

⁸⁹ Kayıhan İçel, **Suçların İçtimaı**, İstanbul, 1972, s. 206.

⁹⁰ İçel, **Suçların İçtimaı**, s. 225; Ayrıca bkz.: 9. CD., 12.11.2008, E. 2007/10545, K. 2008/12121, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2007-10545.htm>, 11 Ocak 2012.

⁹¹ Özgenç, "Düşünceyi Açıklama Hürriyeti ve Ceza Hukuku", s. 229.

kurmak veya yönetmek ya da örgüte üye olmak suçundan dolayı da ayrıca cezalandırmanın mümkün olabileceğini belirtmiş olmasıdır. Bu durum, TCK md. 42'deki bileşik suç düzenlemesi, TCK md. 220/4'teki bu özel düzenleme ve belirli suç tiplerindeki suçun suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi şeklindeki cezayı ağırlaştıran nitelikli unsur düzenlemesinin çelişmesine yol açıyor gibi gözükmeyle birlikte, anılan suçların gerekçelerinde de bu hususun vurgulanmış olması sebebiyle, kanun koyucunun iradesinin de, esas itibariyle yukarıda ifade ettiğimiz yönde olduğu kanaatindeyiz.

8. fıkradaki örgütün veya amacının propagandasının yapılması bakımından önem arz eden nokta ise, fiilin niteliği itibariyle TCK md. 215'te düzenlenen suç ve suçluyu övme suçunu oluşturması halinde, failin TCK md. 44'teki farklı neviden fikri içtima hükümleri uyarınca, en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılması gerektirir⁹².

8. KOVUŞTURMA VE GÖREV

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu şikâyete tabi bir suç değildir. Bu suça ilişkin soruşturma ve kovuşturma re'sen yapılır⁹³.

Bu suç bakımından görevli mahkeme, 5235 sayılı “*Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun*”un 11. maddesi uyarınca⁹⁴, asliye ceza mahkemesidir. Fakat bu suçun çocuklar tarafından işlenmesi durumunda, 5395 sayılı “*Çocuk Koruma Kanunu*”nun 26/1. maddesi uyarınca çocuk mahkemesi görevli mahkemedir⁹⁵.

Bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından görevli mahkeme ise, 6352 sayılı “*Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava Ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun*” ile değişiklik yapılanaya kadar CMK md. 250'ye⁹⁶ göre, özel yetkili ağır ceza mahkemesi idi. Bu açıdan, kuru-

⁹² Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku'nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 159.

⁹³ Çetin Akkaya, **Örgüt Suçu & Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s. 41; Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, s. 3255.

⁹⁴ **Asliye ceza mahkemesinin görevi**

Madde 11- Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır.

⁹⁵ Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, s. 3256; Gültaş, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık**, s. 38.

⁹⁶ **Görev ve yargı çevresinin belirlenmesi**

Madde 250 – (1) Türk Ceza Kanununda yer alan;

a) (Değişik: 26/6/2009 - 5918/7 md.) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imâl ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama suçu,

b) Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar,

c) İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç),

Dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayacak şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemelerinde görülür.

lan örgüt çerçevesinde amaç suçların işlenmesi halinde, özel yetkili ağır ceza mahkemeleri görevli mahkeme olmaktadır⁹⁷. Ancak 6352 sayılı kanun ile 250. maddenin yürürlükten kalkması neticesinde, görevli mahkeme Terörle Mücadele Kanunu'nun 10. maddesi hükümleri saklı kalmak üzere ağır ceza mahkemesi olacaktır. Ancak kanun, geçici madde 2/4'de, CMK'nin yürürlükten kaldırılan 250. maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen mahkemelerde açılmış olan davalara, kesin hükümlerle sonuçlandırılmaya kadar bu mahkemelerce bakmaya devam olunacağı ve bu davalarda, yetkisizlik veya görevsizlik kararı verilemeyeceğini hüküm altına almıştır.

9. SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU BAKIMINDAN ETKİN PİŞMANLIK

TCK'nin 221. maddesinde *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçuyla ilgili cezayı ortadan kaldıran ya da azaltan şahsî bir neden olarak etkin pişmanlık düzenlemesi yer almaktadır. Cezayı kaldıran şahsî nedenler, suçun işlenmesi anında bulunmayan, ancak suç işlendikten sonra ortaya çıkan, kişiye hiç ceza verilmemesini veya cezasında indirim yapılmasını sağlayan nedenlerdir⁹⁸. 221. maddenin düzenlemesi şu şekildedir;

“Etkin pişmanlık

Madde 221- (1) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Örgüt üyesinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(3) Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden yakalanan örgüt üyesinin, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(4) Suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi halinde, hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Kişinin

... (3) Birinci fıkrada belirtilen suçları işleyenler sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun bu Kanunla görevlendirilmiş ağır ceza mahkemelerinde yargılanır. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtayın yargılayacağı kişilere ilişkin hükümler ile savaş ve sıkıyönetim hâlinde askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler saklıdır.

(4) (Ek fıkra: 22/7/2010 - 6008/8 md.) Çocuklar, bu madde hükümleri uyarınca kurulan mahkemelerde yargılanamazlar ve bu mahkemelere özgü soruşturma ve kovuşturma hükümleri çocuklar bakımından uygulanmaz.

⁹⁷ Öztürk, Erdem, **Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 1064; Ayrıca bkz.: CGK, 4.3.2008, E. 2007/9-282, K. 2008/44, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/cgk-2007-9-282.htm>, 11 Ocak 2012.

⁹⁸ Koca, Üzülmüş, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 351; Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 545-546; Artuk, Gökçen, Yenidünya, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 624-625; Abdullah Köşkekoğlu, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Etkin Pişmanlık”, **Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku**, Proje Yöneticisi: Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu, İstanbul, 2008, İstanbul Barosu Yayınları, s. 34.

bu bilgileri yakalandıktan sonra vermesi halinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılır.

(5) *Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükümlenir. Denetimli serbestlik tedbirinin süresi üç yıla kadar uzatılabilir.*

(6) *(Ek: 6/12/2006 – 5560/8 md.) Kişi hakkında, bu maddedeki etkin pişmanlık hükümleri birden fazla uygulanmaz.”*

Maddenin 1. fıkrasında, yalnızca suç işlemek amacıyla örgüt kuranlar ve bu tarz bir örgütün yöneticileri bakımından bir cezasızlık hali düzenlenmiştir. Buna göre, örgüt kurucusunun veya yöneticisinin bu cezasızlık halinden yararlanabilmesi için, haklarında soruşturma başlamadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtmaları veya vermiş oldukları bilgilerle örgütün dağılmasını sağlamaları gerekmektedir⁹⁹.

Maddenin 2. fıkrasında, yalnızca örgüte üye olanlar bakımından bir cezasızlık hali düzenlenmiştir. Örgüt üyesinin bu cezasızlık halinden yararlanabilmesi için, hem örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olması, hem de gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmiş olması gerekmektedir. Bu koşulların gerçekleşmesiyle, ilgili hakkında örgüt üyesi olmaktan dolayı soruşturma başlatılmış olması veya örgütün faaliyeti çerçevesinde başkalarının suç işlenmiş olması, kişinin etkin pişmanlıktan yararlanmasını engellemez¹⁰⁰.

Maddenin 3. fıkrasında da, yine yalnızca örgüte üye olanlar bakımından bir cezasızlık hali düzenlenmiştir. Örgüt üyesinin bu cezasızlık halinden yararlanabilmesi için, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olması, yakalanmış olması, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi gerekmektedir¹⁰¹. Bu noktada, verilen bilginin örgütün dağılmasını veya örgüt üyelerinin yakalanmasını sağlamaya elverişli olup olmadığı konusundaki takdir yetkisi mahkemeye aittir¹⁰². Fail burada, kendiliğinden teslim olmayıp yakalanması sonrası pişmanlık iradesini ortaya koyduğundan, etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesinin, 2. fıkraya nazaran daha sıkı koşullara tabi kılındığı görülmektedir¹⁰³.

Maddenin 4. fıkrasında ise, suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler bakımından bir cezasızlık hali düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde de vurgulandığı üzere, örgütün kurucusu, yöneticisi veya üyesi olan kişilerin, örgütün ulaştığı yapılanma itibarıyla dağıl-

⁹⁹ Gökçen, “Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)”, s. 16; Malkoç, **Açıklamalı-İçti-hatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1577-1578.

¹⁰⁰ Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 160; Malkoç, **Açıklamalı-İçti-hatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1578; Bu konuda ayrıca bkz.: CGK, 7.4.2009, E. 2008/9-223, K. 2009/87, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/cgk-2008-9-223.htm>, 11 Ocak 2012.

¹⁰¹ Gökçen, “Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)”, s. 17; Sarıtaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, s. 160; Ayrıca bkz.: 9. CD., 13.4.2006, E. 2006/1038, K. 2006/2247, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2006-1038.htm>, 11 Ocak 2012.

¹⁰² Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, s. 3276.

¹⁰³ Yasemin Baba, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul, 2011, s. 70.

masını sağlama imkânından yoksun olmaları durumunda, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermeleri hâlinde, haklarında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmaktan dolayı cezaya hükmolunmayacaktır. Bu bilgilerin yakalandıktan sonra verilmesi hâlinde ise, verilecek cezada kanunda belirtilen oranda indirimle gidelebilecektir¹⁰⁴.

Etkin pişmanlıktan yararlanarak haklarında cezaya hükmolunmayan veya cezalarında indirim yapılan kişiler bakımından, bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunacağı ve bu tedbirin süresinin üç yıla kadar uzatılabileceği maddenin 5. fıkrasında düzenlenmiştir¹⁰⁵. Madde gerekçesinde bu durum "...Etkin pişmanlıktan yararlanarak serbest bırakılan kişiler açısından güvenlik ve topluma uyum sorunu yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle, etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmedilmelidir. Bu bir yıllık süre, kişinin serbest bırakıldığı andan itibaren işlemeye başlar. Denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması açısından, etkin pişmanlık nedeniyle kişi hakkında cezaya hükmolunmaması ile indirilmiş cezaya hükmolunması arasında bir fark gözetilmemiştir. Uygulanmasına başlanan denetimli serbestlik tedbirinin süresi hâkim kararıyla uzatılabilecektir. Ancak süre üç yıldan fazla olamaz." şeklinde açıklanmıştır. Gerçekten de, itirafçı konumundaki failin, aleyhinde itiraflarda bulunduğu örgüt veya örgüt kurucuları, yöneticileri, üyeleri tarafından tehdit edilmesi, öldürülmesi söz konusu olabilmektedir. Bu bakımdan, bu kişilerin güvenliğinin sağlanması bir zorunluluk teşkil etmektedir. Kaldı ki, itirafta bulunan kişinin devlet tarafından korunmadığı yönünde gelişecek bir düşünce, itirafta bulunmayı düşünen diğer kişiler nezdinde olumsuz bir kanaat oluşturabilecek ve bu açıdan, etkin pişmanlık kurumunun beklenen işlevi sağlayamaması gibi bir durumu söz konusu olabilecektir¹⁰⁶. Bu suçla ilgili hapis cezasının infazı devam ederken, suçun faillerine mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanacak, cezanın infazı tamamlandıktan sonra da denetimli serbestlik tedbirine başvurulabilecektir¹⁰⁷.

Maddenin 6. fıkrasında, kişi hakkında, bu maddedeki etkin pişmanlık hükümlerinin birden fazla uygulanmayacağı belirtilerek, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmaya sınırlama getirilmiştir.

Unutulmamalıdır ki, bir suçun faili, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, gönüllü vazgeçme hükümleri çerçevesinde suça teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz (TCK md. 36). Bu şekilde suçun icrası sürecindeki bütün aşamalarda gönüllü vazgeçme mümkün hâle gelmektedir. Bununla birlikte, suç bütün unsurlarıyla tamamlandıktan sonra artık gönüllü vazgeçme değil,

¹⁰⁴ Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, s. 114; Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1582; Verilen bilgilerin yeterli bilgi olması yönünde ayrıca bkz.: 9. CD., 16.5.2007, E. 2007/2024, K. 2007/4204, (Çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/9cd-2007-2024.htm>, 11 Ocak 2012.

¹⁰⁵ Köşsekoğlu, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık", s. 49.

¹⁰⁶ Gültaş, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık**, s. 158; Parlar, Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu - 3. Cilt**, s. 3277.

¹⁰⁷ Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, s. 1583.

etkin pişmanlık söz konusu olacaktır¹⁰⁸. Örneğin, 220. maddedeki anlamda suç işlemek amacıyla kurulan bir örgütün üyesinin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi halinde etkin pişmanlık hükümleri devreye girecektir, zira bu durumda *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu tamamlanmıştır ve suç işlemek amacıyla kurulan bir örgütün varlığı söz konusudur. Buna karşın, örgüt henüz kurulma aşamasında ise, bu durumda örgütün kurulması ile birlikte örgüt üyesi sıfatını alacak kişinin, bu şekilde bir vazgeçme iradesi ortaya koyması halinde, artık TCK md. 36 bağlamında gönüllü vazgeçme hükümleri devreye girecektir. Çünkü bu durumda *suç işlemek amacıyla örgüt kurma* suçu henüz tamamlanmamıştır.

Bu açıdan kanun koyucu, örgütlü suçlarla mücadelenin zorluğunu da göz önünde bulundurarak, suçun tamamlanmasından sonra dahi olsa, suçtan dolayı pişmanlık iradesini ortaya koyan faile, adeta son bir şans verme yoluna giderek, TCK md. 221'deki etkin pişmanlığı düzenlemiştir¹⁰⁹.

KAYNAKÇA

Akkaya, Çetin: **Örgüt Suçu & Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010.

Alacakaptan, Uğur: "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu", **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, İstanbul, 2004, s. 45-60.

Alacakaptan, Uğur: "Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu", **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, İstanbul, 2004, s. 25-44.

Artuk, Mehmet Emin; Gökçen, Ahmet; Yenidünya, A. Caner: **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 4. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2009.

Avcı, Mustafa: "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı", **Hukuk ve Adalet Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 5, Bahar 2005, s. 348-373.

Baba, Yasemin: "Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık", (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul, 2011.

Canak, Erkan: **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2005.

Daragenli, Vesile Sonay: "Tehlike Suçları", **Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan**, İstanbul, 1999, s. 163-188.

Dinçkol, Abdullah: "Türkiye'de Organize Suçluluk ve Sosyoekonomik Yapı", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 1, S.: 1, 2002, s. 99-127.

Dönmezer, Sulhi: "Organize Suçla Mücadele", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi - Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan**, Yıl: 1, S.: 1, 2002, s. 3-10.

Dönmezer, Sulhi: "Türkiye'de Organize Suçlulukla Mücadelenin Esasları", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi - Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan**, Yıl: 1, S.: 1, 2002, s. 11-21.

¹⁰⁸ Johannes Wessels, Werner Beulke, **Strafrecht Allgemeiner Teil**, 39. bs., Heidelberg, C.F. Müller Verlag, 1999, § 14 - Kn. 654; Baba, "Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık", s. 112; Ayrıca bkz.: Sözüer, **Suçta Teşebbüs**, dipnot: 335, s. 246.

¹⁰⁹ Baba, "Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık", s. 68.

Dönmezer, Sulhi; Erman, Sahir: **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku - Genel Kısım**, C:II, 12. bs., İstanbul, Beta Basım, 1999.

Evik, Vesile Sonay: "Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme", **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, İstanbul, 2004, s. 365-396.

Evik, Vesile Sonay: **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, İstanbul, Beta Basım, 2004.

Gökçen, Ahmet: "Kamu barışına karşı suçlar (m. 213-222)", (Çevrimiçi) <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/118.doc>, 17 Ağustos 2010.

Gültaş, Veysel: **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık**, 1. bs., Ankara, Bilge Yayınevi, 2008.

Hafizoğulları, Zeki; Kurşun, Günal: "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", (Çevrimiçi) <http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/orgutlu.doc>, 17 Ağustos 2010.

İçel, Kayıhan: **Suçların İctimai**, İstanbul, 1972.

İçel, Kayıhan: "Organize Hayali İhracat Eylemlerinin Yasal Gelişmeler Kapsamında Değerlendirilmesi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 10, Güz 2006/2, s. 115-122.

İçel, Kayıhan; Sokullu-Akıncı, Füsün; Özgenç, İzzet; Sözüer, Adem; Mahmutoğlu, Fatih S.; Ünver, Yener: **Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri - 2. Kitap**, 2. bs., İstanbul, Beta Basım, 2000.

Kavlak, Cihan: **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 316.

Kindhäuser, Urs: **Strafgesetzbuch Lehr- und Praxiskommentar (LPK-StGB)**, 4. bs., Baden-Baden, Nomos, 2010, § 129, s. 555-570.

Koca, Mahmut; Üzülmüş, İlhan: **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 3. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010.

Köşşekoğlu, Abdullah: "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık", **Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku**, Proje Yöneticisi: Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu, İstanbul, 2008, İstanbul Barosu Yayınları, s. 33-57.

Lackner, Karl; Kühl, Kristian: **Strafgesetzbuch Kommentar**, 27. bs., München, Verlag C.H. Beck, 2011, § 129.

Lenckner, Theodor; Sternberg-Lieben, Detlev: (Bölüm yazarları) **Strafgesetzbuch Kommentar**, Yay. Haz.: Adolf Scho" nke, Horst Schröder v.d., 28. bs., München, Verlag C.H. Beck, 2010, § 129.

Mahmutoğlu, Fatih Selami: "Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Ceza Sorumluluğu", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C: LXVIII, Yıl: 2005, S.: 1-2, s. 57-112.

Malkoç, İsmail: **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu - 2. Cilt**, Ankara, Malkoç Kitabevi.

Meran, Necati: **Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu**, 2. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007.

Özbek, Veli Özer: "Organize Suçlulukla Mücadelede Ön Alan Soruşturmaları", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, 2002, s. 57-88.

Özbek, Veli Özer: **Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003.

Özek, Çetin: “Organize Suç”, **Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan**, İstanbul, 1998, s. 195-297.

Özgenç, İzzet: **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 5. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010.

Özgenç, İzzet: **Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi - Genel Hükümler**, 3. bs., Ankara, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2006.

Özgenç, İzzet: “Düşünceyi Açıklama Hürriyeti ve Ceza Hukuku”, **75 Yılında Cumhuriyet ve Hukuk Sempozyumu**, Diyarbakır, 1998, s. 180-231.

Özgenç, İzzet: “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C: LV, Yıl: 1997, S.: 3, s. 51-63.

Özgenç, İzzet: **Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik**, İstanbul, 1996.

Özgenç, İzzet: **Suç Örgütleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010.

Öztürk, Bahri; Erdem, Mustafa Ruhan: **Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, 11. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007.

Parlar, Ali; Hatipoğlu, Muzaffer: **Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt**, 2. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2008.

Sarıtaş, Erkan: “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku’nda Organize Suçlara İlişkin Düzenlemeler”, **Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku**, Proje Yöneticisi: Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoglu, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2008, s. 121-201.

Sözüer, Adem: **Suçta Teşebbüs**, İstanbul, Kazancı, 1994.

Sözüer, Adem: “Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele İle İlgili Gelişmeler”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 1-3, 1995, s. 255-271.

Sözüer, Adem: “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları”, **Avrupa Birliği’ne Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele: Panel 5 Ekim 2001: Bildiriler ve Tartışmalar**, İstanbul, Beta Yayınları, 2002, s. 25-69.

Sözüer, Adem v.d.: “Tartışmalar”, **Avrupa Birliği’ne Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele: Panel 5 Ekim 2001: Bildiriler ve Tartışmalar**, İstanbul, Beta Yayınları, 2002, s. 73-87.

Şen, Ersan; Özdemir, Bilgehan: “Suç Örgütü”, (Çevrimiçi) <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale>, 2335.html, 12 Ocak 2012.

Ünver, Naci: **Uygulamada Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmamak**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2001.

Ünver, Yener: “Federal Almanya’da Terör ve Organize Suçluluk İle İlgili Düzenlemeler”, **Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan**, İstanbul, 1998, s. 385-464.

Wessels, Johannes; Beulke, Werner: **Strafrecht Allgemeiner Teil**, 39. bs., Heidelberg, C.F. Müller Verlag, 2009.

Diğer Kaynaklar:

beck-online, Die Datenbank: <http://beck-online.beck.de/>

Kazancı Elektronik Hukuk Yayıncılığı: www.kazanci.com